

23.95x33.55	1/5	עמוד 24	ידיעות אחרונות - 7 ימים	04/2015	47513432-9
אוניברסיטת בר איל - 80039					

הדור הנטוש < סדרת כתבות על מצב הקשישים בישראל

הזקן והדם

באיומים, במכות, בתחבולות, בהתפרצויות לבתים, ולפעמים גם ברצח באלות, במוטות ברזל ובחניקה - מאות קשישים בישראל נשדדים באלימות נוראה מדי שנה. המשטרה מקצה משאבים, אבל החוק לא מספיק תקיף, ותיקים רבים מסתיימים בהסדרי טיעון בבתי המשפט. ואם לא די בכך - הקשישים שנפגעו נשארים לבד ומופקרים לגורלם. כך הפכה הפשיעה נגד קשישים למכת מדינה: **הדור הנטוש - כתבה שמינית בסדרה**

שוש מולא ⊕ איור: ולאד דורפמן



ו "שוד קשישים, תוך שימוש באלימות, הוא מעשה אלימות מהחמורים ביותר. מדובר בניצול חמור, בזוי, של חוסר הישע של הקורבן, נטילת מעותיו ורכושו והותרתו מצולק בגופו ובנפשו. לא רק קורבן השוד נפגע. נפגעים עימו כל הנמנים עם שכבות הגיל האלה, המאבדים את הביטחון ביכולתם לקיים חיים עצמאיים ונפגעים באיכות חייהם, בשל עצם החרדה שמוטבעת בהם, בעת שהם לומדים על ביצוע העבירות מסוג זה. קורבנות אלה שכבר נפגעו, ואלה שחוששים מפגיעה - מאבדים את שלווה נפשם. זוהי פגיעה באוכלוסייה שלמה של מבוגרים ובני משפחתם" (שלושה שופטי בית המשפט העליון בהרשעה של שודדי קשישה מ-2008).

צלצול פעמון הכניסה קטע את מנוחת הצהריים של נחום ומינה (כל שמות הקורבנות בכתבה ברורים) מנתניה. השעה הייתה אחת וחצי בצהריים והם לא ציפו לאורחים. נחום בן ה-93 התקרב לדלת. לאחר שהציץ בעינית, פתח קמעה את שרשרת הביטחון, אבל לא הספיק לראות במי מדובר. שלושה גברים הרפו אותו ונכנסו בכוח פנימה. אחד מהם, על פי כתב האישום, אחז בפניו ובידיו וגרר אותו לאחד החדרים האחרים בדירה. אשתו מינה בת ה-86, שצפתה במתרחש, נפלה על הרצפה והחלה לזעוק לעזרה. אז ניגש אליה שודר נוסף ואיים שאם לא תשתוק - יכה בראשה בפנס שמצא במגירה בדירה וידביק את פיה בנייר דבק רחב שהשודרים הביאו עימם. מינה, שחששה לחייה, חרלה לזעוק לעזרה. על פי כתב האישום: "השלושה נטלו מהדירה, תוך שהם מאיימים על הקשישים המבועתים, 1,500 שקל במזומן, תכשיטי זהב יקרי ערך בשווי 3,000 שקל, וגם מכשיר נייד, תיק מסמכים, שעון יד ותעודת זהות של הקשישה ונמלטו מהמקום".

"מיד לאחר מכן הם התקשרו אלינו שנבוא", מספרת הנכדה ענת. "שניהם היו בטראומה. שכרו לסבא את המשקפיים וגררו אותו בכוח על הרצפה, ועל סבתא איימו שתהטוף מכות ושתהיה בשקט, אחרת יסתמו לה את הפה בנייר דבק. הם מאוד פחדו. תחורשת הביטחון האישי שלהם מאוד נפגעה, והיה קשה להחזיר להם אותה".

הבנתם מה קרה שם?
"הם זיהו את אחד הפורצים (הנאשם) כמי שעבר אצלם פעם כאינסטלטור. הוא עשה כנראה עבודת רקע, ראה מה יש בדירה ומה אפשר לגנוב, וקרא לחבריו. פירקו להם את הבית. לקחו כסף וחפצים והמשיכו הלאה. לקח למשטרה ארבעה חודשים עד שתפסו אחד מהם, שהלשין על השני. את השלישי עוד לא תפסו והמשפט עדיין מתנהל".

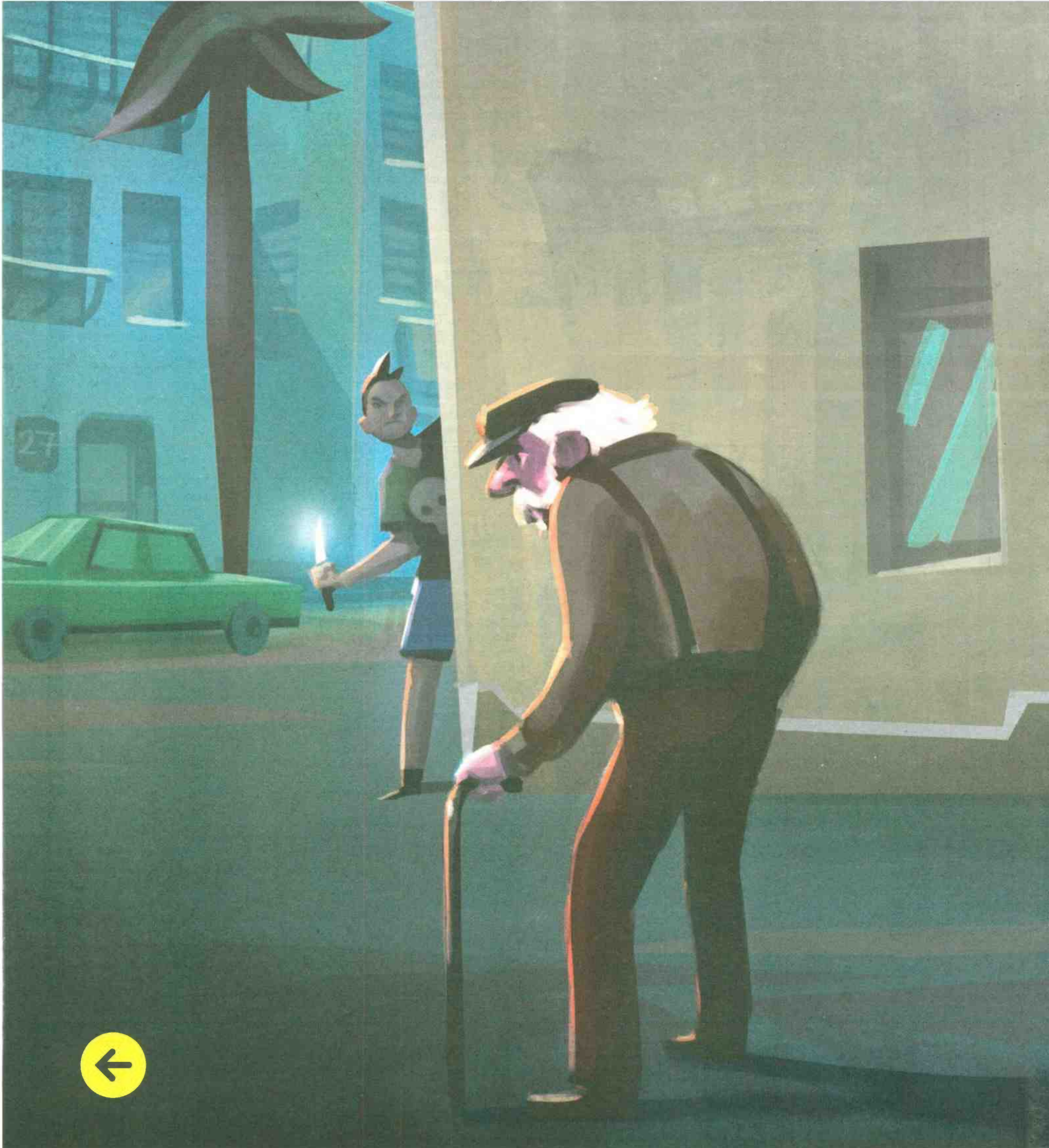
בכתב האישום שהוגש נגד אבי לב, בן 40 מנתניה, נטען כי עבר מוקדם יותר בדירת הקשישים בעבודת אינסטלציה ושיתף את חבריו לשוד בפרטים הידועים לו על מבנה הדירה, בני הזוג הקשישים שגרים בה והחפצים שניתן לשדוד מהם. הוא ושודר נוסף הגיעו לדירה לסיור מקדים, רפקו על הדלת והציעו לקשישה לבצע עבודות אינסטלציה נוספות, אולם היא סירבה וסגרה את הדלת. בהמשך נפגשו השלושה בביתו של לב, הצטיידו בתיק גב, בנייר דבק רחב ובחוטים ונסעו לבצע את השוד. לב נעצר באוגוסט ומאשם בביצוע שוד בנסיבות מחמירות ובקשירת קשר לפשע. בחקירתו ביחידה ללחימה בפשיעה כתחנת נתניה, לב הודה והורשע במסגרת הסדר טיעון ונידון בתחילת השנה ל-40 חודשי מאסר בפועל.

ענת, איך אתם שומרים על סבתא וסבא עכשיו?
"התקנו להם מסך טלוויזיה כדי שיוכלו לראות מבחורץ מי מגיע ולא לפתוח. מאז המקרה, אנחנו מטפלים בהם ושומרים עליהם".

מצבה של חנה, בת 81 מנתניה, לא היה טוב יותר. ביוני אשתקד, בשבוע ערב, דפקו על דלת דירתה. שאלתי: 'מי זה?' והוא אמר שזה הנגר, 'העידה במש' טרה. 'ראיתי דרך העינית. זה היה מי שעשה לי פעם קרמיקה בבית. פתחתי לו את הדלת. הייתי לבד. הוא שם את היד שלו על הפה שלי עד שלא היה לי אוויר.

27.43x31.08	2/5	עמוד 25	7 ימים	04/2015	47513493-6
אוניברסיטת בר איל - 80039					

חסרי מגן < כך הפכה הפשיעה האלימה נגד קשישים למכת מדינה. הדור הנמוש - כתבה שמינית בסדרה < שוש מולא



47513595-9	04/2015	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 26	3/5	27.16x32.15
אוניברסיטת בר איל - 80039					

פברואר 2015, פתח תקווה. חביבה, בת 85, הותקפה לפתע



1 התוקף (בעיגול הצהוב) דוחף את הקשישה (בעיגול האדום)

נובמבר 2014, נתניה. אברהם, בן 88, רופא בדימוס, נשדד אחרי



1 הקשיש (בעיגול האדום) נכנס לבניין. התוקף (בעיגול הצהוב) עוקב אחריו

מועילה בהרתעת הרבים מפני ביצועה. (השופט המחוזי אליהו ביתן בגזר דין שניתן במארכ 2015).

ולפעמים תקיפות הקשישים נגמרות גם ברצח. שושנה לוי ז"ל, בת 75 מיפו, פתחה את הדלת לשכנתה לשעבר, סמר אבו חאמר, שקפצה לבקר. היא לא ידעה שמאחורי הדלת מסתתר בעלה של אותה שכנה, שתיכנן יחד עם אשתו לשרוד אותה "נוכח קשיים כלכליים שאליהם נקלעו" - לשון כתב האישום. הביקור, שהסתיים ברצח ובשליחת הגאשמת למאסר עולם במארכ אשתקד, היה מתוכנן היטב.

"בשתי הזדמנויות לפחות הגיעה סמר אבו חאמר כדי להתחקות אחר סדר יומה והאפשרות להיכנס לדירת הקשישה כשהיא בגפה", נכתב בכתב האישום. "השניים הצטיידו בתיק שלתוכו הכניסו שרוכי נעליים, מכנסי תינוק, שקית ובה מלח, כפפות ומוט ברזל. כשלויה פתחה את הדלת, התנפל עליה הבעל, סכר את פיה בידו, גרר אותה לתוך הדירה והשכיבה על רצפת הסלון. אשתו נכנסה אחריו וסגרה את דלת הכניסה. השניים כפתו את רגליה של הקשישה בשרוכי הנעליים וכפתו את ידיה מאחורי גבה. האישה מסרה לבעל את מכנסי התינוק, וזה דחף אותם עמוק לפיה של הקשישה, שנחנקת ואיבדה את הכרתה. הם תלשו שרשרת זהב שענדה, הפכו את הדירה, גנבו תכשיטים נוספים וסכום של אלפי שקלים ועזבו את המ"קום, כשהם מותירים את המנוחה שכובה על גבה, כפותה וחסרת הכרה, כשמכנסי התינוק רחופים בפיה, ובכך גרמו למותה".

אף שהשוד והרצח נוצעו בדצמבר 2010, המשפט הסתיים כאמור רק במארכ אשתקד. אבו חאמר הורשעה "ברצח תוך כדי שוד של הקשישה" ונידונה למאסר עולם ולפיצויים כספיים מקסימליים בסך 774 אלף שקל למד שפחתה של כהן ז"ל.

מקרה קשה אירע לכני הזוג אלברט (81) ודינה (84) מפתח תקווה, שנשרדו בביתם באיומי סכין ובמכות במוט ברזל. הזוועה התרחשה במאי 2013. בעשר וחצי בלילה שברו שלושה שורדים את תריס חלון חדר השינה בדירה ונכנסו דרכו. אחד מהם הפיל את הקשיש לרצפה ואיים עליו בסכין. הוא והנאשם ראפת מחמוד נאבקו בו והיכו אותו בפניו ובגרו פו באמצעות מוט ברזל. השודד השלישי הוציא את תכולת הארון בחרר ותר אחר זהב. מחמוד תפס בחוזקה את הקשישה עד שנפלה, סגר את פיה ואיים עליה בסכין שלא תרבר. הוא תלש מאוזני הקשישה את העגילים שענדה, שתי שרשרות זהב וטבעת נישואים. השלושה ברחו מהבית עם השלל: 500 שקל, שני כרטיסי אשד ראי, 100 דולר, 50 שקל במטבע זר, מכשיר סלולרי ותכשיטי זהב.

בנוסף, מחמוד הואשם גם בהתפרצות לדי-רתי של שתי אחיות קשישות: בנות 85 ו-73, פעמיים, בהפרש של חודשיים. במארכ 2012, בשתיים בלילה, שברו מחמוד ושודד נוסף חלון במטבח הבית ונכנסו דרכו לבית האחיות. הם שרדו ארנק שהכיל 600 שקל, תכשיטי זהב בשווי 2,600 שקל ושני מכשירים ניידים ונמלטו. ב-14 במאי 2012, אחר חצות, שוב הגיע לשם מחמוד, הפעם כשהוא מלווה בא-

גדר אותי כשהידיים שלו על הפה שלי. נתן לי מכות והמשיך לגרוד אותי לחרד השינה. בחדר הוא נתן לי מכות בגוף, בצלעות ובראש, חנק אותי, ואני נפלתי על הרצפה. הייתי מעולפת ולא ראיתי מה הוא עושה, והוא המשיך לתת לי מכות, מכות, מכות".

חנה התעלפה ואחרי שהתעוררה, "הסתכלתי על השעון. היה לי קשה לקום. נעזרתי ברגל של המיטה כדי לעמוד. בקושי הלכתי לדלת הכניסה ופתחתי אותה. השכנ מהקומה למעלה שאלו: 'מה קרה לך?' והתקשר למר"א ולמשטרה. היו לי כאבים חזקים באזור הריאות. חטפתי חבלות בראש. ירד לי דם מהראש. לקחו אותי לבית החולים לניאדו לטיפול".

בעקבות התיאור שמסרה נעצר באוגוסט אשד תקד מוחמד אל מהר מטול-כרם, שעבד כרצף בביתה. בכתב האישום נגדו נטען, כי "לאחר שהיכה אותה בכל חלקי גופה ובראשה, גרר אותה לחדר השינה - שם המשיך להכותה, הטיח את ראשה ברצפה וחנק אותה עד שהתעלפה. אז נטל מרידתה תיק ובו מסמכים שונים, 1,500 פרנק במוזון, צ'ק על סך 35 אלף שקל וטבעת זהב". עו"ד שועאע מנצור, פרקליטו של מהר, מסר כי "מהר הודה שעבד אצלם, הכחיש את העבירה המיוחסת לו ומעצרו הוארך עד תום ההליכים".

אבל נחום, מינה וחנה אינם מקרים בודדים. תופעת שוד הקשישים תוך שימוש באלימות הולכת ומתחזקת בשנים האחרונות. בדיון שני ערך בוועדת הכנסת לפני שנתיים, סיפר ראש אגף חקירות ומודיעין במשטרה, ניצב מני יצי חקי, כי מדובר במאות אירועים בשנה.

למרות שהמשטרה מתייחסת בחומרה לפשיעה נגד קשישים ולזכותה ייאמר שאף החמירה את האכיפה, במרבית המחוזות מספר התיקים לא ירד בהשוואה לשנים קודמות. מה גם שעבירות מסוג זה אינן מרווחות תמיד.

אז מה עושים? מתברר שלא הרבה. בצד האכיפתי, לדברי ניצב יצחקי, במסגרת "תוכנית מפתח" שיוזם המפכ"ל דנינו, "ניתן תע"דוף לטיפול בעבריינים נגד קשישים. וכדי למגר את התופעה השפלה ולהביא ביטחון לאוכלוסיית הקשישים, מוקצים לכך כל הכ"לים החקירתיים והמודיעיניים, על השבון פעילות מכצעית אחרת בארגוני הפשיעה. עם זאת, בדרך כלל לוקח זמן לאתר את הפושע או את הכנופיה. השקעה כזאת בחקירה עולה לנו בשבועות של מעקבים ואמצעים".

בכתבה השמינית בסדרה על מצב הקשישים בישראל יצאנו להתחקות אחר תופעת האלימות נגדם - ולהביט לרוע בעיניים; וגם לבדוק איך אפשר להתגונן כדי למנוע את המקרים הקשים, מצד אחד, ומצד שני - כיצד להתמודד עם הטראומה, אחרי שמקרה נורא כזה היכה בקשיש ובמשפחתו.

בבית, בשוק, בבנק

"קשישים הם טרף קל למעשי שוד. קל ליטול מהם את רכושם בכוח, קל להתגבר על התנגדותם לכך וקל לברוח מהם מבלי להיתפס. נתונים אלה עלולים לקרוא לגנבים, ועל כן יש צורך בהרתעת הרבים מפני ביצוע עבירות אלה. הדעת נותנת, כי הטלת עונשים חמורים על נאשמים שביצעו עבירה מסוימת

וחצי שנות מאסר בפועל. אבל קשישים נשודים באלימות לא רק בביתם: "הייתי בשוק, הרגשתי רעירות בגוף. כמה חודשים אחרי השוד, כשהתהלכתי ברחוב, הסתכלתי לאחור כדי לראות שאין מישהו שבא לתקוף אותי. עד עכשיו אני חוששת להיכנס למעליות ומקבוצות של צעירים" - כך העידה בבית המשפט אוקסנה, בת 76, שנשדדה באשקלון עם אחיה בן ה-80 אחרי שמשכו כסף מהבנק. מכתב האישום עולה ששני הקשישים הגיעו כבוקר לסניף בנק לאומי בעיר. אוקסנה משכה מהשבונה 2,000 דולר - "דמי הפנסיה לשלושה חודשים שאחי ואני מקבלים מברית המועצות לשעבר. ובנוסף לכך היו לי 500 שקל לתשלום חשבונות שוטפים", העידה. היא הניחה את הכסף בתיק שנשא על כתפיה וצעדה עם אחיה לכיוון

רבעה חשודים נוספים. בכתב האישום נטען כי "האורות בבית עדיין דלקו והם חיכו עד שהאחיות עלו לישון. אחד מהם שכר את החלון ושניים מהשודדים נכנסו פנימה. שניים תיצפו תו על הכביש, ומחמוד תיצפת ליר חלון הבית. כשהקשישה בת ה-85 החלה לצעוק: 'גנבים, גנבים, תקשרי למשטרה', סטרו לה שניים מהשודדים וצעקו עליה: 'שקט, שקט', הפילו לארץ את הקשישה והחלו לחפש במגירות אחר רכוש. בשלב זה ניסתה אחת האחיות להתקשר למשטרה, אבל אחד מהשודדים משך את חוט הטלפון וכולם נסו מהבית עם הרכוש הגנוב". מחמוד הורשע בניצוע שוד מוזין בנסיבות מחמירות, סיוע לשוד ובכניסה לישראל שלא כחוק. הוא נידון בדצמבר 2013 לשש וחצי שנות מאסר, שהותמרו בינואר השנה לשבע

מתוך כתב האישום ברצח הקשישה שושנה לוי ז"ל, בת 75 מיפו: "השניים כפתו את רגליה של הקשישה וכפתו את ידיה מאחורי גבה. האישה מסרה לבעל את מכנסי התינוק, וזה דחף אותם לפיה של הקשישה, שאיבדה את הכרתה. הם תלשו שרשרת זהב שענדה, הפכו את הדירה, גנבו תכשיטים נוספים וסכום של אלפי שקלים ועזבו את המקום, כשהם מותירים את המנוחה שכובה על גבה, כפותה וחסרת הכרה, כשמכנסי התינוק רחופים בפיה. ובכך גרמו למותה"



47513655-6	04/2015	ידיעות אחרונות - 7 ימים	עמוד 27	4/5	27.7x31.06
אוניברסיטת בר איל - 80039					

בסופרמרקט. "פתאום בא הבחור, הוא נתן לי מכה חזקה בראש. עפתי על המדף בחנות"



3 הקשישה מתמוטטת והתוקף מנסה לכגוע בה שוב

2 המזכיר (באמצע) מתערב ומנסה לעזור לה

שמשך כסף בבנק. השודד דחף את אברהם, שלף את המעטפה וגרם לו חבלות



3 התוקף שולף מכיסו של הקשיש חסר האונים מעטפה עם כסף

2 התוקף דוחף את הקשיש

נשדד כשחזר מסניף הבנק, לאחר שמשך כסף, "תוך הפעלת כוח ואליםמות". זה קרה בנובמבר האחרון. אברהם נכנס לבנק לאומי בשדרות בנימין בנתניה. כמה דקות אחריו נכנס הנאשם יצחק בן נעים, תושב העיר בן 50, עברייני כעל נשע הרשעות בתחום עבירות רכוש וסמים, שריצה בכלא מאסרים ממושכים.

לפי כתב האישום, בן נעים עקב אחרי הקשיש, שמשך 3,000 שקל, עד לביתו. כשהכניס את המפתח לדלת הכניסה לבניין, הנאשם התקרב, סובב אותו אליו וצעק: "אני משטרה, ושטרה". הוא הכניס את ידו לכיס השמאלי של העילו וחייטט בו. כשהקשיש ניסה להתנגד, בן נעים דחף אותו לתוך כניסת הבניין והכניס את ידו לכיס הימני של המעיל שלבש. הוא דחף את הקשיש בחזה, הרף אותו לכיוון הקיר ליד כניסת הבניין והצמיד אותו לשם בחוזקה. אברהם התנגד, אך בן נעים חזר והרף אותו לקיר, ונאק בו עד ששלף מכיסו את המעטפה עם הכסף. "במהלך האירועים המתוארים", נכתב בכתב האישום, "היכה הנאשם את המתלונן בפניו וגרם לדימום בשפתיו. בהמשך נטל את הכסף, הפיל על הקרקע את עגלת הקניות שהחזיק המתלונן ונמלט מהבניין. כתוצאה ממעשיו נגרמו לקשיש חבלות בשפתו, כיב חבלתי וכן קשיי ריבור וקשיי אכילה". בן נעים מואשם בכיצוע "שודר בנסיבות מחמירות". עו"ד קטי צוטיקוב מהסנגוריה הציבורית המייצגת את בן נעים, מסרה כי "מדובר בתיק מתנהל שטרם ברורה בו אשמת הלקוח והוא מכחיש את מעורבותו. בהוראת בית המשפט הוא נשלח לחלופת מעצר בקהילה טיפולית".

חבורות מתוחכמות

לעומת שודדים אלה - רובם עברייני רכוש וסמים הפועלים לבדם - ישנם גם כאלה המתמחים בשוד קשישים ופועלים בכל רחבי הארץ. לדברי ניצב יצחקי, המשטרה מפנה אליהם את עיקר פעילותה. עבריינים אלה פועלים כשיטות מתוחכמות כדי להוציא את הקשישים מהבית בתחבולות שונות ואז לפרוץ אליו ולרוקנו.

בגוש דן פעלו ב-2013 על פי כתב האישום שני תושבי ראשון-לציון: אביעד אליהו, 25, ורקל כהן, 28. שניהם מואשמים ב-25 התפיצויות רציניות למקום מגורים, גניבה וקשירת קשר לעשות פשע, ובמקרה נוסף של התפרצות למקום מגורים ותקיפה כדי לגנוב, כשדחפו קשישה במדרגות בכוונה לברוח עם רכושה.

לפי כתב האישום, הם פעלו לכאורה בכתיב קשישים בגוש דן. בהקדמה לאישומים נגדם נטען, כי בכל המקרים הם נקטו באותה שיטה: "אחד מהחבורה היה מגיע לדירת המתלונן לפני האירוע, כשהוא מתחזה לשליח ובירדו סל"סילה ובה דברי מתיקה, המיועדת לאדם שהקשיש לא מכיר. השליח מבקש לבצע בירורים טלפונים בדבר ייעוד המשלוח, וכשהמתלונן לא מבחין במעשיו, השליח מעתיק את מפתח הבית (בפלסטלינה) ועוזב עם המשלוח. אחר מהחבורה נוסף משכפל את המפתח המתואם לדירה, וחבר נוסף מתקשר לבית הקשיש בתירוץ שמחכה לו צ'ק מהעירייה ועליו להגיע לדואר כדי לקחתו. אותו אדם היה מורא שיחד עם המתלונן ייצאו יתר בני הבית. ואז היו מגיעים הנאשמים כשהם רכובים על קטנוע, מתפרצים לבית במפתח, גונבים רכוש ועוזבים".

השיטה עברה, למעט מקרה אחד שהשתבש, כשווג הקשישים שיצאו לדואר, והתבשר שלא מחכה להם שום צ'ק, חזר והפתיע את הנאשמים.

במשטרה מנסים להילחם בתופעת האלימות נגד קשישים, אולם בפרקליטות מודים שתיקים רבים נסגרים בהסדרי טיעון. אחת הסיבות: המדינה ממעטת להביא קשישים שכבר חוו טראומה קשה לעדות בבית המשפט. בכך נמנעת מהם תחושת השגת הצדק

אני אגיד לך? ראיית בעבר את הבחור שתקף אותך? "לא, זאת פעם ראשונה שראיתי אותו, אבל אני יכולה, אם אראה אותו, להגיד שזה הוא. בעל המכולת ראה אותו והייתה איתו שם גם עוד אישה, אבל אני לא מכירה אותה, היא לא מהשכונה". את יודעת שהייתה מצלמת אבטחה במכולת ושזכורותה תפסו אותו? "כן. המשטרה אמרה לי: אל תדאגי. אנחנו איתך. לקחנו אותו והוא בידיים שלנו, ושתהיה לך רפואה שלמה ורק בריאות". ואיך את מתמודדת עם זה מאז? "מה אני אגיד לך? היא בוכה, קשה לי, אבל אני יצאתי היום קצת החוצה להתאורר - כמו שאומרים. מה אני אעשה? אני לא יכולה להיסגר בתוך הבית". בכתב האישום נטען, כי "כתוצאה מהמכה נפלה המתלוננת על מרף בחנות ונגרמה לה חבלה של ממש... והיא נזקקה לתפרים". על פי כתב האישום התוקף, בחור בן 27, הואשם "בתקיפת זקן הגורמת חבלה של ממש שלא כדוין". מהסנגוריה הציבורית נמסר הש"בוע, כי "הנאשם נמצא לא כשיר לעמוד לדין". ההליכה של קשישים לבנק או לסניף הביטוח הלאומי, הופכת אותם לא אחת למטרה למעשי פשע. לדוגמא, אברהם, בן 88, רופא בדימוס,

ביתם. הנאשם גולן ברכיבאיי הלך בעקבותיהם. לפי האישום, בשלב מסוים הוא התקרב אליהם מאחור, דחף את אוקסנה בכוח ומשך ממנה את תיקה, ותוך כדי כך דחף גם את אחיה בגבו, והוא מעד ונפל ארצה. גולן נמלט עם התיק ובו הכסף וורק את תעודת הזהות של אוקסנה. ברכיבאיי (27) הורשע באפריל אשתקד על סמך הודאתו בעבירת השוד ונידון ל-48 חודשי מאסר. בנוסף למאסר בפועל, נגזר עליו לשלם לה פיצוי כספי בסך 10,000 שקל. חביבה, בת 85 מפתח תקווה, הותקפה לפני כחודשיים במהלך קניות בסופרמרקט השכונתי. גם חודשיים אחרי, כשאנחנו מדברות, היא עדיין חבולה ובוכה. "זה היה באמצע פברואר. בצהריים הייתי במכולת. קניתי שם קצת דבי רים. פתאום בא הבחור הזה, נראה כזה כריון. ראה אותי. אני לא יודעת איך זה קרה, הוא עבר ונתן לי דחיפה, וכשדיברתי עם בעל המכולת, הוא נתן לי גם מכה חזקה בראש. עפתי על המרף בחנות. אני יושבת על הרצפה, והתחלתי לרעוד כמו ילדה קטנה מרוב הפחד, עד שמגן דוד והמשטרה באו. מה אני אגיד לך?" היא בוכה, "הוא לא רק דחף אותי. הוא נתן לי כזה בראש, במצח, מכה. ירד לי דם. עד עכשיו יש לי סימון, שריטה כזאת. לקחו אותי לטיפול בבית חולים השרון, עשו לי תפרים. נשמה, מה



ניצב יצחקי. "סיכון לתוצאה טרגית"

26.56x31.64	5/5	עמוד 28	ידיעות אחרונות - 7 ימים	04/2015	47513660-2
אוניברסיטת בר איל - 80039					



בני הזוג אלברט (81) ודינה (84) נשדדו בביתם באיומי סכין ובמכות במוט ברזל. השודד תפס בחוזקה את הקשישה עד שנפלה, סגר את פיה ואיים עליה בסכין. הוא תלש מאוזניה את העגילים שענדה, שתי שרשרות זהב וטבעת נישואים. השודדים ברחו עם 500 שקל, שני כרטיסי אשראי, 100 דולר ומכשיר סלולרי

משקלנו לטובת העניין. החקירות שביצענו היו ארוכות ומורכבות, מול התופעה השפ" לה והעבריינים מהדרג הנמוך ביותר. פע' לנו נגרם וביצענו מעצרים. הנושא מטריד אותנו כי בתקיפת קשיש יש סיכון דרמטי להגיע לתוצאה טרגית. חטיפת שרשרת מאישה מבוגרת שחוזרת מהשוק עם סלים בידיים עלולה להיגמר במוות."

ברמה החברתית, "ככל שהזקנים יותר פגיעים קוגניטיבית או פיזית ויותר מבוגרים - כך הם חשופים יותר לפגיעה על ידי זרים", אומרת פרופ' ליאת איילון מבית הספר לע" בודה סוציאלית באוניברסיטת בראיילן. "זקנים מדווחים על חשש גדול לביטחונם האישי, וזאת אחת הסיבות למעבר לריור מוגן. לפי סקר של מרכז הידע לחקר הזקנה, 45 אחוז מהזקנים מודאגים מרמת הפשע בא" זורם, ו-56 אחוז חוששים שיפוצו לבתייהם".

הענישה הקלה יחסית והסדרי הטיעון אינם המחדל היחיד של המדינה. היא גם מזניחה את הקשיש ברגע שהוא זקוק לה יותר מכל: כשהפך לקורבן עבירה. ד"ר פנינה (פיצי) רון, מומחית לבריאות הנפש בזקנה ולוויקטימולוגיה (קורבנות) של נים, אינה אופטימית. "בבויקטימולוגיה של זקנים, אנחנו מרברים על כמה קבוצות של קשישים שהקשישים חווים בעקבות מעשי התקיפה והשוד", היא אומרת ומתריעה: "המדינה והרשויות בפירוש לא ערוכות לנושא הזה. צריך להקים חררי מיון לק" שישים, בריוק כמו לילדים: להקים מעונות לקשישים, כמו לנשים מוכות; ולתגבר את אגף הרווחה ברשויות בעובדים סוציאליים ובמתנדבים, לטיפול מידי בהם."

"בעוד שצער שמתקף ויכול להח" זיר או לברוח, אצל קשישים גובר החשש לעימותים. לכן הם לא מחזירים, או מתגר"

בקשיש חולני שאף מתקשה בהליכה. הוא מכחיש כל קשר לאישומים נגדו, מסר גר" סתו לחוקרים ושחרר בתנאים מגבילים."

הצעת חוק תקועה

תופעת האלימות נגד קשישים הגיעה לשולחן הכנסת כבר ב-2008, וחוק העונשין תוקן כך שעל עבירת תקיפה של קשישים מוטל עונש מאסר חובה - כמו בענישה הקיימת בגין תקיפת קטין או חסר ישע. בשל ריבוי המקרים הועלתה בכנסת הקר" דמת הצעה נוספת לתיקון החוק, שביקשה להכפיל את העונש על עבירת תקיפה של קשיש, בריומה לעבירות המתבצעות מתוך מניע של גזענות שבהן העונש מוכפל.

בנימוק להצעה נטען כי "יש להגן על אוכלוסיית הקשישים באופן מיוחד ביחס לאוכלוסיות אחרות, הן בשל צרכיה, הן בשל הסכנות האורבות לה מצד עבריינים, אבל בראש ובראשונה בשל המחויבות המור" סרית שלנו כחברה ערכית ביחס לקבוצה זו". אולם בעקבות הקרמת הבחירות, הצעת החוק נתקעה.

במשטרה מנסים להילחם בתופעה, אולם בפרקליטות מודים שמרבית התיקים האלה נסגרים בהסדרי טיעון, בין אם בשל הרצון שלא להביא את הקשישים לעדות בבית המשפט, ובין אם בשל העובדה שמדובר לרוב בעברייני רכוש וסמים, שלהם תיקים נוספים שנגמרים באיחוד או במאסרים מצ" טברים או חופפים.

"נושא הגנת הקשישים נמצא ברמי וב" נימי נפשי", אומר ראש אח"מ ניצב מני יצ" חקי. "אוכלוסיית הקשישים, שהיא החלשה בציבור הישראלי, צריכה לקבל את הטיפול המיטבי. לכן אנחנו מטילים את כל כובד"

"קיבלתי טלפון ב-12:30 הביתה שמח" כה לי צ'ק מהעירייה על 200 שקל ושאי" גיע לדואר לקחת את זה", העידה פסיה בת ה-82 במשטרה. "אמרתי לו שבעלי (88) נכה ולא יכול להגיע, והוא אמר שצדיכים שניים כדי לחתום. אמרתי שאני לא יכולה לבוא ושישלח אדם שיביא. והוא אמר שאם לא נגיע - הצ'ק יחזור לעירייה. התלכ" שנו מהר והלכנו לדואר, אבל שם אמרו שאין שום צ'ק ולא טילפנו אליכם ותחזרו מהר הביתה, כי בטח יש גנבים". ישר חזר" נו הביתה. עלינו במעלית. בעלי היה ליד כחדר המדרגות על הקלנועית שלו. ניסי" תי לפתוח את הדלת, המפתח נכנס, אבל לא הסתובב. הכנסתי יותר חזק והדלת" בסוף נפתחה. עמדתי מחוץ לדלת, הסת" כלתי לתוך הבית לראות שאין אף אחד. פתאום שניים יצאו ודחפו אותי. נפלתי אחורה והתגלגלתי במדרגות. הם קפצו מעליי, ירדו במדרגות וברחו. אני צעקתי חזק, שהשכנה מלמטה יצאה החוצה ואמרה לי שראתה שניים רצים במדרגות. קמתי לבר ונכנסתי הביתה. ראיתי שהכל הפוך וגנבו לי כסף ותכשיטים."

לפי כתב האישום, "נגנבו 900 שקל במ" זומן ותכשיטים רבים, לרבות חמש טבעות יהלום בשווי 20,900 שקל. כתוצאה מהת" קיפה האמורה נגרמו למתלוננת שטפי רם בכתף ובמותן שמאל."

פרקליטיהם של שני הנאשמים, עו"ד ירון גיגי, המייצג את אביעד אליהו, ועו"ד אלי פלקס, המייצג את רקל כהן, מסרו בתגובה כי שני הנאש" מים משוחררים בתנאים מג" כילים, ממתנים בימים אלה להכרעת דינם ומכחישים את המיוחס להם.

חבורה אחרת מהמרכז שפעלה ברחבי הארץ, הת" מחתה בכיוס קשישים אחרי שהוצעו להם טרמפים. לפי כתב האישום שהוגש נגד שני חשודים, קרובי משפחה תושבי מרכז הארץ, הם כייסו לפחות תשעה קשישים בכל הארץ. אושרי כהן, בן 30 מלוד, מואשם שנהג ברכב. דודו, יעקב אבו, בעצמו קשיש בן 70 מראשון-לציון, ישב מאחור. כשהקשיש היה מתיישב במושב האחורי ליד הרוך, החל תרגיל העוקץ. הרוך היה מסית את דעתם של הקשישים ואז גונב את

ארנקיהם שהכילו כסף, מסמכים וכרטיסי אשראי. בכמה מקרים ניסו הנאשמים למ" שוך כספים מבנקים באמצעות כרטיסי האשראי של הקורבנות. במבצע של מרחב גנג שכונה "הדרת פני זקן" התלכשו עליהם במשטרה אש" קלון. הפיתיון היה מתגרב מבוגר שהוצב בלוד בעת שיצא מלשכת התעסוקה בעיר, בפיקוח משטרת סמוי. כשהנאשמים עצרו לידו והציעו לו טרמפ, הוא הסכים. ואז, במהלך הנסיעה, נשמע צפצוף. הנהג ביקש מהקשיש להסתובב וללחוץ על כפתור, בעוד הרוך כייס את ארנקו. בשלב זה הם נעצרו, בעודם ברכב.

עו"ד שלמה פצ'בסקי מהסנגוריה הציבו" רית, המייצג את אושרי כהן שמעצרו הוארך עד תום ההליכים, אמר בתגובה: "קיבלנו את חומרי החקירה ואנחנו לומדים אותם".

פרקליטו של אבו, עו"ד ליאור רונן מה" סנגוריה הציבורית מסר בתגובה: "מדובר



ד"ר רון. "המדינה לא ערוכה"



פרופ' איילון. "הקשישים חשופים"

צילומים: עטא עוויסאת, זהר שחר, יעל האן

ננים ובורחים. זקן שיודע שהוא לא מסוגל לכך פיזית - סובל מתחושת השפלה וחוסר אונים. שנית, בעקבות טראומה של תקיפה, יש תופעות לוואי של אגרופוביה, שזה פחד ממקומות פתוחים. הם פוחדים לצאת מהבית ולהיות לרחוב, כרי לא לשחזר את האירוע. כשהם סגורים בבית, הם פוחדים לפתוח את הדלת או לתת לזרים להיכנס פנימה, מחשש שיתקפו אותם. כשגשים תוקפות קשישים או מתחנות למטפלות ולעובדות רווחה, או כשרמאים מתחזים לבעלי מקצוע, הסיכויים אצל הזקנים גדולים יותר, כי הם חוששים לתת אמון. יש מחקרים שמראים כי תופעת הפחד של הקשישים שינתה את סדרי העדי" פויות בסביבות למעבר לבתי אבות. פעם זה היה מסיבות של התאלמנות, היום זה הפחד הפיזי לביטחונם האישי. בנוסף, לקשישים ממילא יש חדרת מוות מזקנה, אבל ברגע שעברו תקיפה, זה רק מתעצם. פחד המוות הופך למוחשי ומלווה אצלם בסבל פיזי. הם פוחדים מהכאב. גם כאלה שפחות חשבו על המוות - חושבים עליו יותר אחרי התקיפה."

לאן כל זה מוביל? "בעיקר לתסכול, ואצל קשישים שהיה להם מעמד קודם - מנהל, מורה, רופא וכ" - זה מביא לדיכאון. יש קשר ישיר בין דיכאון למוות, גם אם הקשיש לא עושה אקט קיצוני כמו להתאבד. להיות חסר ישע זה להישאר ער מהפחד כל הלילה ולישון כמשך היום באור. זה לא לאכול - כי למה לי? וזה אובדן נורא גדול. תסויפי לזה את הכושה של גבר שהיה חסון וחזק, כשתוקפים אותו והוא לא יכול להחזיר. כל מגוון הרגשות האלה הוא שלילי. אין בו שום דבר חיובי."

מישהו ממפל בקשישים אחרי התקיפה? "הזקנים מופלים לרעה בכל התחומים במדינה, לא רק כשהם קורבנות לאלימות. כשקשיש מותקף - הוא אמור להיות מטופל בבית החולים ברמה הפיזית ואחר כך הנפ" שית. אצל ילדים המדינה מתגייסת לטיפול הנפשי, ואצל הזקנים כמעט לא. הטיפול בקשיש נעשה בקופת חולים ולא במסגרת משרד הבריאות. יש שם פקיד שקובע מי נפגש עם פסיכולוג או פסיכיאטר, אבל אצל זקנים ררוש פסיכיאטר גריאטרי. אם נות" נים לקשיש שהותקף רק תרופת הרגעה, הוא נח בביתו והוא שוב סגור ולבד. זה לא מטפל בטרואמה שעבר. גם מי שנפגע קלות, או רק אוים, חייב לראות פסיכיאטר או עובד סו" ציאתי, ולא בטוח שזה קורה. אין בארץ מרכז שיקומי לקשישים שעברו אלימות פיזית, אלא אם כן עברו התקף לב או אירוע מוחי כתוצאה מזה, ואז הם מטופלים פיזית ולא נפשית. קשיש שהיה קודם במועדון או במ" סגרת עמותה יתמודד יותר טוב. אבל זאת לא מסגרת מקצועית, רק חברתית."

מה הפתרונות שאות מציעה? "ברמת הרשות המקומית, באגף הרווחה יש מחלקה לקשיש. צריך להקים במסגרתה קבוצת תמיכה, להגיע לביקורי בית, לתת את הילדים של הקשיש שהותקף ואם אין לו, צריך לשלוח אליו מתנדבים, וגם להקים מעון לקשיש, כמו לאישה מוכה, שאלי יופ" נה על ידי עובד סוציאלי של בית החולים. "ברמת חוק הבריאות, צריך לתקן את התקנון. האחות בקופת החולים צריכה להביא עוברת סוציאלית של הקופה, כדי שתיצור קשר עם העובד הסוציאלי של הקהילה. אפשר לשלוח סטודנט מתמחה לבית הקשיש. משפחתו של הקשיש צרי" כה לערוך ביקורים, להתקין לחצן מצוקה, לקיים איתו קשר טלפוני 24 שעות ביממה. ואם אפשר - לא להשאיר אותו לבד".

shosh-m@yediath.co.il